

**Národní institut dětí a mládeže MŠMT, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a školské zařízení pro zájmové vzdělávání,
Sámova 3, 101 00 Praha 10**

Olympiáda v českém jazyce, 39. ročník, 2012/2013 – školní kolo

II. kategorie

Počet bodů:

Jméno: Škola:

Přečtěte si následující text:

Parní lokomotiva Princezna neměla chybičku na kráse. Napohled byla dokonalá, ale jednu skrytou vadu měla. Nejezdila.

*Nejlepší opraváři z širokého okolí se ji pokoušeli rozběhnout, ale marně. Ať dělali co dělali, mašinka nejela a nejela. **Prohlédli a promazali jí všechna šoupátka, trubky, ucpávky, vodítka, závěsy, převody, táhla, ložiska, ale nebylo to nic platné. Na zkoušku pokaždé zatopili pod kotlem, přiložili lopatu uhlí, zavřeli topná dvířka... a všechen kouř se vyvalil zpátky. Strojvůdce zatáhl za páku, Princezna škytla a dost. Stála jako beran.***

Přednosta stanice vyřukal do celého světa následující zprávu:

Kdo zpojzdní naši parní mašinku, naši krásnou Princeznu, dostane bohatou odměnu.

(podle knihy J. Kahouna - *O mašinkách*)

1. Z tučně označené části druhého odstavce vypište tři dvojice příbuzných slov (neuvádějte zájmeno *všechen*).

2. a) Z výchozího textu vypište příslovečnou spřežku.

b) Vypište z textu obdobně utvořené příslovečné určení lišící se způsobem zápisu.

3. Z výchozího textu vypište po jednom příkladu na následující větné členy. Pokud se požadovaný jev v textu nenachází, řádek proškrtněte.

a) několikanásobný podmět _____

b) několikanásobný přísudek _____

c) několikanásobný předmět _____

4. a) Označte 3 věty, ve kterých má předpona *roz(e)*- stejný význam jako u slovesa *rozběhnout* ve výchozím textu:

- i) *Náhly závan větru Janě rozcuchal vlasy.*
- ii) *Loupežníci rozdělili kořist rovným dílem.*
- iii) *Knihy už je rozebrána.*
- iv) *Druhý den se mi málem nepodařilo rozhýbat nohy unavené dlouhým pochodem.*
- v) *Bezohlednost obou vojáků starce rozlítostnila.*
- vi) *Poslední šifru se jim podařilo rozlousknout až po dvou hodinách.*
- vii) *Kontroverzní návrh nezařazeného poslance rozproudil živou debatu.*
- viii) *Sníh letos roztál dřív než loni.*

b) Napište, o který význam jde:

5. Napište základové slovo slovesa *zpojízdnit*, tj. slovo, od něhož bylo *zpojízdnit* **bezprostředně** odvozeno.

6. Napište šest přídavných jmen, která lze v určitém kontextu nahradit přídavným jménem *bohatý*. Doplňte ke každému z nich vhodné podstatné jméno a utvořte tak šest slovních spojení.

Vzor: *ostré – kořeněné jídlo, silný vítr, zašpičatělý kůl, pronikavý pohled, nabroušený nůž, svižné tempo, prudká zatáčka, intenzivní světlo, zřetelný obrys*

7. Doplňte vhodná slovesa do uvedených přirovnání:

- a) _____ jako slavík.
- b) _____ jako straka.
- c) _____ jako špaček.
- d) _____ jako slon.
- e) _____ jako kocour.
- f) _____ jako dudek.

**Národní institut dětí a mládeže MŠMT, zařízení pro další vzdělávání
pedagogických pracovníků a školské zařízení pro zájmové vzdělávání,
Sámova 3, 101 00 Praha 10**

**Olympiáda v českém jazyce, 39. ročník, 2012/2013 – školní kolo
II. kategorie**

Slohový úkol

Den jako každý jiný, a přesto na něj nemohu zapomenout

Zpracujte téma libovolnou formou a zadanou větu použijte v textu jako jakoukoliv jeho součást, např. jako nadpis, jako úvod nebo závěr. Doporučená délka 25–30 řádek.

Školní kolo OČJ 2012/2013 – 39. ročník – II. kategorie – řešení:

1. *ložiska, přiložili; zatopili, topný; vodítka, převody*

Bodování: za 3 správné dvojice – 2 body;
za 2 správné dvojice – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **2 body**.

2. a) *napohled*, b) *na zkoušku*

Bodování: za vypsání obou výrazů **2 body**.

3. a) několikanásobný podmět zde není;

b) *prohlédli a promazali* (uznávejte i *nejela a nejela*);

c) (*všechna*) *šoupátka, trubky, ucpávky, vodítka, závěsy, převody, táhla, ložiska*

Bodování: za každý správně zodpovězený bod (a, b, c) – 1 bod;

za chybnou odpověď odečtete 1 bod (záporné body se nedávají).

Maximálně tedy **3 body**.

4. a) iv, v, vii

b) Příklad řešení: ‚uvedení do děje / stavu vyjádřeného základovým slovem (tj. slovem neobsahujícím předponu *roz-*)‘

Poznámka: Srov. *rozhybat* = ‚začít hýbání‘, *rozlítostnit* = ‚uvést do stavu lítosti‘, *rozproudit* = ‚zahájit proudění‘; naproti tomu např. *rozcuchat* neznamená ‚zahájit cuhání‘.

Bodování: a) za každou správně označenou větu – 1 bod;

za chybně označenou větu odečtete 1 bod (záporné body se nedávají);

b) za odpovídající vymezení významu – 2 body;

při drobných nedostacích – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **5 bodů**.

5. *pojízdný*

Bodování: za správnou odpověď **1 bod**.

6. Příklady řešení: *zámožný statkář, majetný továrník, pestrý život, vydatná strava, hojná úroda, rozsáhlé kontakty, hustá hříva, velké zkušenosti*.

Bodování: za 6 a více vhodných přídavných jmen doplněných podstatnými jmény – 4 body;

za 5 vhodných přídavných jmen doplněných podstatnými jmény – 3 body;

za 4 vhodná přídavná jména doplněná podstatnými jmény – 2 body;

za 3 vhodná přídavná jména doplněná podstatnými jmény – 1 bod.

Maximálně tedy **4 body**.

7. a) *zpívá*; b) *krade*; c) *nadává*; d) *dupe/troubí*; e) *škrábe/drápe/prská*; f) *spí*.

Bodování: za 6 vhodných doplnění – 3 body;

za 5 vhodných doplnění – 2 body;

za 4 vhodná doplnění – 1 bod.

Maximálně tedy **3 body**.

Celkem maximálně 20 bodů.

8. Slohový úkol: Hodnoťte dodržení tématu, plynulost a návaznost textu, vhodný výběr

lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.

Bodování: 0–10 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.